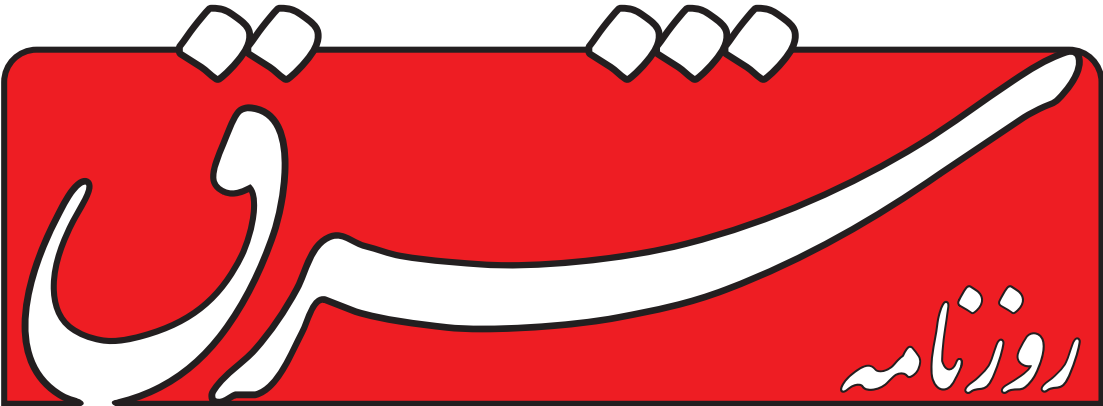

«شرق» از آخرین وضعیت پرونده هسته‌ای و برجام بعد از صدور قطع‌نامه گزارش می‌دهد

گرگ‌ومیش هسته‌ای

شرق: پس از صدور قطع‌نامه ضدایرانی در شورای حکام، تهران از واکنش «قاطع و مؤثر» گفت. در همین باره ناصر کنعانی، سخنگوی وزارت امور خارجه، روز یکشنبه عنوان کرد: «در پاسخ به اقدام اخیر سه کشور اروپایی و آمریکا در تصویب قطع‌نامه علیه ایران، در نخستین گام، چند اقدام در دستور کار سازمان انرژی اتمی ایران قرار گرفت...»

صفحه ۲

سه‌شنبه ۱ آذر ۱۴۰۱ • ۲۷ ربیع‌الثانی ۱۴۴۴ • ۲۲ نوامبر ۲۰۲۲ • سال بیستم • شماره ۴۴۲۷ • ۱۲ صفحه • ۱۰۰۰۰ تومان

در «شرق» امروز می‌خوانید: گفت‌وگو با پدر و وکیل سهند نورمحمدزاده، اجاره‌خانه یک‌ساله است اما قرارداد کارگر یک‌ماهه و **یادداشت‌هایی از ابراهیم ایوبی**، فریدون آژند، نادر شهریوری

مدیر برکنار شده شهرداری در نامه‌ای هشدار آمیز، نگرانی‌های کارشناسی درباره آینده پایتخت را یک‌بار دیگر زنده کرد

برج‌سازی در کمین تهران

گزارش تیتیر یک را در صفحه ۱۰ بخوانید

ایران بازی را ۲-۶ به انگلیس واگذار کرد
تاریخ از این تیم ملی یاد خواهد کرد؟

کی‌روش: همه می‌دانند بازیکنان من در چه محیطی هستند

۹

یادداشت

امنیت همه‌جانبه

با توجه به وقایع ماه‌های اخیر و آسیب‌هایی که به نظم اجتماعی وارد شد، این موجز تلاشی است برای درک وقایع ناگوار و پرهزینه ماه‌های اخیر و پیش‌بینی‌پذیر کردن و احتمالاً کنترل شرایط اجتناب‌ناپذیر آینده. اجازه دهید وقایع اخیر را «ملتهب و متشنج شدن امنیت اجتماعی» تلقی کنیم و از این طریق تبیین کلی، کاربردی و مختصری از چیستی مفهوم امنیت ارائه کنیم. پربیراه نیست اگر ادعا شود که فلسفه و دلیل ایجاد، پایداری و تداوم مدنیت (زیست اجتماعی)، حصول امنیت برای انسان‌ها است. اگر نیاز به امنیت را بنیاد زیست اجتماعی تلقی کنیم، آن‌گاه سازمان حکمرانی ابزار مدیریت تلاش انسان‌ها، امکانات، منابع و... برای حصول امنیت برای شهروندان است. بنابراین، اینکه دلیل وجودی و بنیادی‌ترین وظیفه نظام‌های سیاسی را حصول امنیت بدانیم، امری بدیهی است. امنیت؟ به کلی و کاربردی‌ترین بیان، امنیت معطوف به شرایطی است که در آن، «باشندگان» از هر نوع خطر، تهدید، آسیب... مصون بمانند، به عبارتی، امنیت یک نیاز روان‌شناختی و نه یک پدیده، توانایی یا ابزار عینی است. ازاین‌رو، «امنیت از حیات انسانی»، شفاف‌ترین و کاربردی‌ترین تعریف مفهوم امنیت است. به بیانی، مفهوم امنیت، معطوف به تمام تلاش‌ها، شرایط، امکانات، ابزارآلات و... است که حیات انسانی را مصون از خطر، تهدید، آسیب و... می‌کند. به عبارتی، امنیت مغلول و حیات انسانی علت است. بنابراین امنیت انسان‌ها، بنیاد وجودی و بنیادی‌ترین وظیفه نظام‌های سیاسی را حصول امنیت و «نه‌تتها» از ترکیه، بلکه در سطحی پایین‌تر از جمهوری آذربایجان، ترکمنستان و قرقیزستان قرار گرفته است» (نامه پنج اقتصاددان) و رئیس اتاق بازرگانی از کاهش ۳۰ درصدی درآمد سرانه حقیقی هر ایرانی و رانده‌شدن ۱۰ میلیون نفر به زیر خط فقر فقط در یک دهه اخیر سخن می‌گوید (شافعی، ۸/۲۹) و وزیر‌راه دولت حاضر در زمان قبل از انقلاب سقوط کرده کشورمان خجالت‌زده می‌شود «در کنار میهمانان خارجی در حین عبور از تونل فرودگاه امام واقعا خجالت می‌کشم»، (۸/۲۴) و... مشکل خواص نیست، مشکل انکار یا برخورد سطحی (جراحی به‌اصطلاح اقتصادی چند ماهه قبل) با توصیه‌های کارشناسانه و خیرخواهانه و نگاه ایدئولوژیک به رهایتی و برخوردی که بخش مهمی از اعتراضات و نارضایتی‌های امروز جامعه ناشی از این نگرش و نفي تنوع‌ها و تکررها و آزادی‌ها و انتخاب‌های فردی و اجتماعی و... است؛ بی‌توجهی‌ای که این روزها گسره بزرگی از جمعیت جوان را نسبت به آینده و تأمین حداقل‌های کار و معیشت سالم و حقوق شهروندی و... دلسرد کرده است. حقیقت را بپذیریم و به جای مقصردانستن فرستنده، گیرنده‌های خود را وارسی کنیم. بی‌شک حقیقت مشخص خواهد شد و چه خوب!

ادامه در صفحه ۱۰

رحیمی جهان آبادی، نماینده مجلس:

همه کمک کنیم فضای اعتراضات از سیکل خشونت خارج شود

عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس گفت: نیاز داریم هم گفتمان مردم را به سمت گفتمان اصلاح‌طلبانه در چارچوب قوانین سوق دهیم و هم نظام را تشویق و ترغیب کنیم که پاسخی که به مردم می‌دهد، پاسخ درخور و در شانی باشد. جلیل رحیمی جهان‌آبادی درباره «لزوم مدیریت چرخه خشونت در کشور و همچنین نظارت...»

صفحه ۴

• عکس: آیدین رهبر

شرق: بهمن‌ماه سال گذشته رضا فاطمی‌امین، وزیر صمت، وعده داد که در سال ۱۴۰۱ هزینه تمام‌شده انواع خودرو ۱۵ درصد کاهش خواهد داشت. او گفته بود: «سال آینده هر جقدر تورم وجود داشته باشد، خودرو نه‌تنها بیش از تورم و اندازه تورم افزایش قیمت نخواهد داشت بلکه ۱۵ درصد زیر تورم افزایش دارد و حتی در برخی از خودروها این افزایش قیمت، کمتر می‌شود». اما حالا نه‌تنها قیمت خودرو به روند صعودی خود ادامه داده که خودروسازان در نیمه اول اسفال زیان انباشته‌ای بالغ بر ۷۹ هزار میلیارد تومان بر جای گذاشته‌اند.

بهمن سال گذشته رضا فاطمی‌امین، وزیر صمت، وعده داده بود که قیمت تمام‌شده خودرو در سال ۱۴۰۱ حدود ۱۵ درصد کاهش خواهد داشت. وزیر صمت همچنین وعده داده بود که سال ۱۴۰۱ با افزایش تولید خودرو، یک‌میلیون و ۶۰۰ هزار دستگاه خودرو تولید می‌شود. او حتی اذعان کرده بود که تولید تا جایی افزایش می‌یابد که نگرانیم در نیمه دوم سال آینده حتی با کمبود تقاضا مواجه شویم. با این حال تاکنون که بیش از نیمی از سال گذشته، آمارها نشان می‌دهد که سه شرکت ایران‌خودرو، سایپا و پارس‌خودرو که بخش عمده خودروهای سواری در ایران را تولید می‌کنند، در طول پنج ماه از سال ۳۸۸ هزار و ۴۴۰ دستگاه خودرو تولید کرده‌اند.

این گزارش را در صفحه ۴ بخوانید

این گزارش را در صفحه ۴ بخوانید

این گزارش را در صفحه ۴ بخوانید

این گزارش را در صفحه ۴ بخوانید

طی سال‌ها در نقد نحوه حکمرانی اقتصادی و سیاست‌ها و برنامه‌ها و اقدامات دولت و قوای دیگر تهیه و منتشر شده و تأکید بر پاپیرجاماندن افای‌تی‌اف و گسترش دیوان‌سالاری و فساد و ناترازی درآمدهای دولت و بودجه‌ریزی ضعیف و کسری‌ها و ناترازی شدید نظام بانکی و ورشکستگی نظام تأمین اجتماعی و افزایش بیش‌ازپیش یارانه‌ها و بی‌هدفی کامل در توزیع آنها و نابودی محیط زیست و اضمحلال منابع آبی و... اگر امروز اقتصاد به این حال و روز افتاده و درآمد سرانه کشورمان به زمان قبل از انقلاب سقوط کرده و «نه‌تنها از ترکیه، بلکه در سطحی پایین‌تر از جمهوری آذربایجان، ترکمنستان و قرقیزستان قرار گرفته است» (نامه پنج اقتصاددان) و رئیس اتاق بازرگانی از کاهش ۳۰ درصدی درآمد سرانه حقیقی هر ایرانی و رانده‌شدن ۱۰ میلیون نفر به زیر خط فقر فقط در یک دهه اخیر سخن می‌گوید (شافعی، ۸/۲۹) و وزیر‌راه دولت حاضر در زمان قبل از انقلاب سقوط کرده کشورمان خجالت‌زده می‌شود «در کنار میهمانان خارجی در حین عبور از تونل فرودگاه امام واقعا خجالت می‌کشم»، (۸/۲۴) و... مشکل خواص نیست، مشکل انکار یا برخورد سطحی (جراحی به‌اصطلاح اقتصادی چند ماهه قبل) با توصیه‌های کارشناسانه و خیرخواهانه و نگاه ایدئولوژیک به رهایتی و برخوردی که بخش مهمی از اعتراضات و نارضایتی‌های امروز جامعه ناشی از این نگرش و نفي تنوع‌ها و تکررها و آزادی‌ها و انتخاب‌های فردی و اجتماعی و... است؛ بی‌توجهی‌ای که این روزها گسره بزرگی از جمعیت جوان را نسبت به آینده و تأمین حداقل‌های کار و معیشت سالم و حقوق شهروندی و... دلسرد کرده است. حقیقت را بپذیریم و به جای مقصردانستن فرستنده، گیرنده‌های خود را وارسی کنیم. بی‌شک حقیقت مشخص خواهد شد و چه خوب!

طی سال‌ها در نقد نحوه حکمرانی اقتصادی و سیاست‌ها و برنامه‌ها و اقدامات دولت و قوای دیگر تهیه و منتشر شده و تأکید بر پاپیرجاماندن افای‌تی‌اف و گسترش دیوان‌سالاری و فساد و ناترازی درآمدهای دولت و بودجه‌ریزی ضعیف و کسری‌ها و ناترازی شدید نظام بانکی و ورشکستگی نظام تأمین اجتماعی و افزایش بیش‌ازپیش یارانه‌ها و بی‌هدفی کامل در توزیع آنها و نابودی محیط زیست و اضمحلال منابع آبی و... اگر امروز اقتصاد به این حال و روز افتاده و درآمد سرانه کشورمان به زمان قبل از انقلاب سقوط کرده و «نه‌تنها از ترکیه، بلکه در سطحی پایین‌تر از جمهوری آذربایجان، ترکمنستان و قرقیزستان قرار گرفته است» (نامه پنج اقتصاددان) و رئیس اتاق بازرگانی از کاهش ۳۰ درصدی درآمد سرانه حقیقی هر ایرانی و رانده‌شدن ۱۰ میلیون نفر به زیر خط فقر فقط در یک دهه اخیر سخن می‌گوید (شافعی، ۸/۲۹) و وزیر‌راه دولت حاضر در زمان قبل از انقلاب سقوط کرده کشورمان خجالت‌زده می‌شود «در کنار میهمانان خارجی در حین عبور از تونل فرودگاه امام واقعا خجالت می‌کشم»، (۸/۲۴) و... مشکل خواص نیست، مشکل انکار یا برخورد سطحی (جراحی به‌اصطلاح اقتصادی چند ماهه قبل) با توصیه‌های کارشناسانه و خیرخواهانه و نگاه ایدئولوژیک به رهایتی و برخوردی که بخش مهمی از اعتراضات و نارضایتی‌های امروز جامعه ناشی از این نگرش و نفي تنوع‌ها و تکررها و آزادی‌ها و انتخاب‌های فردی و اجتماعی و... است؛ بی‌توجهی‌ای که این روزها گسره بزرگی از جمعیت جوان را نسبت به آینده و تأمین حداقل‌های کار و معیشت سالم و حقوق شهروندی و... دلسرد کرده است. حقیقت را بپذیریم و به جای مقصردانستن فرستنده، گیرنده‌های خود را وارسی کنیم. بی‌شک حقیقت مشخص خواهد شد و چه خوب!

«اگر قرار است انسان در تلاش برای نظم اجتماعی بیش از آنکه مضر باشد، مفید واقع شود باید پیاموزد بر دانشی تکیه کند که قابل حصول است؛ اما از این‌دانش، نه برای شکل‌دادن به نتایج دلخواه آن‌گونه که مستعگران، صنایع دستی را شکل می‌دهند؛ بلکه مانند باغبانی باشد که محیط را برای رشد درختان باغ مهیا می‌سازد... این تصور که می‌توانیم مانند طبیعت، جامعه انسانی را مسخر خویش سازیم، بسی خطرناک است».

فون هایک، هنگام دریافت جایزه نوبل اقتصاد آقای رئیسی به‌تازگی در سخنانی از کم‌کاری «خواص» به‌شدت گلایه کردند و از مردودشدن آنان سخن گفتند. این سخنان ایشان البته معطوف به اعتراضات اخیر بوده است و موضوع‌گیری نکردن به گفته ایشان «چهره‌های سیاسی، نخبگان و مدعیان روشنفکری». ضمن اینکه به نظر این قضاوت درمورد اعتراضات اخیر، قضاوت صحیحی نیست و ادبیات نسبتاً مهمی در همین مدت کوتاه در آسیب‌شناسی، علل وقوع و راهکارهای ممکن برای کاهش و مهار این نارضایتی‌ها تولید و منتشر شده است (که در تمام این موضع‌گیری‌ها و ازجمله نامه پنج اقتصاددان یک حرف مشترک وجود داشت و آن این بود که دولت باید صدای معترضان را بشنود و در راستای اصلاح وضعیت بکوشد)؛ اما مهم‌تر از آن انبوه عظیمی از بیانیه و مقاله و یادداشت و... در حوزه‌های مختلف و در اینجا در حوزه اقتصاد است که در

سرمقاله

عقب‌نشینی‌های روسیه در اوکراین و شرایط منطقه

حمله روسیه به اوکراین به‌عنوان مهم‌ترین تحول ژئوپلیتیک بعد از خاتمه جنگ سرد به بحث‌هایی درباره احتمال شکل‌گیری یک نظم جدید بین‌المللی دامن زد و این تصور را ایجاد کرد که ممکن است جامعه بین‌المللی در آستانه یک تحول ساختاری دیگر باشد. مقامات روسیه، ازجمله پوتین همیشه در ۹ ماه گذشته از هدف‌شان برای ایجاد یک نظم جهانی «عادلانه و قانونی» سخن گفته‌اند. دیمیتری مدودف، معاون شورای امنیت ملی روسیه، در ۱۲ نوامبر از اینکه «روسیه به‌تنهایی در حال ساختن یک نظم جهانی برابر برای آینده و مبارزه با غرب است»، سخن گفت. این بحث‌ها در هفته‌های نخست جنگ بسیار مورد توجه قرار گرفت؛ چراکه حمله روسیه به‌عنوان یک ابرقدرت نظامی به یک کشور کوچک اروپایی می‌توانست عواقب دامنه‌داری داشته و غرب و روسیه را در برابر هم قرار دهد. فرض بر این بود که یک ابرقدرت نظامی به سرعت طومار این کشور کوچک را در هم خواهد پیچید، تهدیداتی جدی متوجه اروپا و آمریکا خواهد کرد و به احتمال برخورد بین روسیه و ناتو دامن زده خواهد شد.

اما اکنون ۹ ماه بعد، کمتر تردیدی وجود دارد که کار جنگ در اوکراین مطابق نقشه اولیه پوتین پیش نرفته، نقشه‌های بعدی سرفرمانده‌ی در مسکو نیز با توقیفی قرین نشده و محاسبات کرملین درمورد فروپاشی سریع اوکراین نادرست بوده است. در سطح جهانی نیز برخلاف انتظار مسکو، غرب توانست وحدت خود را حفظ کند و در کار اعمال تحریم علیه روسیه و اعطای انواع کمک‌ها به اوکراین جدیت نشان دهد. درمورد اثربخشی بزرگ‌ترین برگ برنده روسیه، یعنی انرژی، نیز تردید وجود دارد. اگر قیمت را یک شاخص مهم بدانیم، در ۹ ماه گذشته و با وجود همکاری عربستان با مسکو و کاهش امیدها به احیای برجام، بهای نفت برنت از بشکه‌ای ۱۲۸ دلار در مارس گذشته به ۸۷ دلار امروز رسیده و کاهش‌ی است. بهای گاز آل‌ان‌جی نیز اکنون ۲۶ دلار برای هر بی‌تی‌یو است که ۶۳ درصد کمتر از اوج تاریخی آن (حدود ۷۰ دلار) در آگوست گذشته است. عجیب‌تر اینکه امروز بهای گاز کمتر از نوامبر سال قبل (۳۱۰۶ دلار) است.

تحریم‌های همه‌جانبه غرب علیه روسیه نیز که گویا گسترده‌تر از تحریم غرب علیه ایران است، فاکتور دیگری است که باید در معادله لحاظ شود. اقتصاد روسیه از اقتصاد ایران بزرگ‌تر است و روسیه برخلاف ایران در سه دهه گذشته رابطه گسترده‌ای با غرب داشته؛ بنابراین اثر تحریم بر اقتصاد روسیه در میان‌مدت می‌تواند بیشتر باشد. اگرچه این تحریم‌ها هنوز نمود بیرونی چندانی نداشته؛ اما با توجه به شروع روند فاصله‌گرفتن اروپا از نفت و گاز روسیه، ممکن است در صورت ادامه تا کی، دو سال آینده اثرگذارتر ظاهر شود. البته آمریکا هم‌اکنون مدعی است که توقف ارسال تکنولوژی پیشرفته غربی در گام اول صنایع نظامی این کشور را با مشکل دستیابی به قطعات لازم مواجه کرده و خرید پهپاد از ایران یکی از عوارض آن بوده است.

غرب همچنین نشان داده که قصد افزایش فشار بر روسیه را دارد. یکی از آخرین نمونه‌ها در این زمینه تصویب قطع‌نامه‌ای در مجمع عمومی سازمان ملل در ۱۴ نوامبر برای الزام روسیه به «تحمل همه عواقب حقوقی اقدامات متخلفانه بین‌المللی» است. در این قطع‌نامه که با ۹۴ رای مثبت تصویب شد، از الزام روسیه به پرداخت غرامت به اوکراین و ایجاد «یک کاتالوگ بین‌المللی برای مسبوق به قطع‌نامه صوری ۴ مارس مجمع عمومی در مورد محکومیت «تجاوز روسیه به اوکراین» و «خروج فوری و بی‌قید و شرط روسیه از اوکراین» است. دیمیتری مدودف قطع‌نامه جدید را به‌درستی «تلاش آشکار کشورهای آنگلوساکسون برای ایجاد یک مبنای حقوقی برای مصادره سیرده‌های روسیه» دانست. قابل توجه است که حدود ۲۰۰ میلیارد دلار سیرده روسیه در بانک‌های غربی توقیف شده است. در حالی که تا‌بستادن گذشته فرض بر فرسایشی‌شدن جنگ بود، با شروع عقب‌نشینی‌های ارتش روسیه در برخی جبهه‌ها در پاییز و نهایتاً عقب‌نشینی استراتژیک نیروهای روسی از خرسون، اکنون کرملین بر سر دوراهی اعلام «بسیج عمومی کامل» که خواسته افراطیون جنگ‌طلب روسی است یا سازش با کی‌یف قرار دارد. در شرایطی که بنیادهای اقتصادی و رضایت عمومی لازم وجود ندارد، بسیج عمومی می‌تواند موجب بحران سیاسی در مسکو شود. فرض دیگر این است که ممکن است کسائی در مسکو تنها راه خروج از بن‌بست را توسل به سلاح هسته‌ای بدانند؛ اما اجماع کارشناسان این است که چنین گزینه‌ای نامحتمل است؛ چراکه قبل از هر چیز یک فاجعه تمام‌عیار برای خود روسیه خواهد بود. آنچه اکنون به‌ویژه در مرکز توجه است، عوارض لطمات وارده به توان نظامی روسیه و اعتبار این کشور به‌عنوان یک قدرت جهانی است. این لطمات می‌تواند عوارضی برای مناطق هم‌جوار روسیه و نیز معادلات قدرت در خاورمیانه داشته باشد. اکنون مشخصاً سؤال این است که سرنوشت بلاروس به‌عنوان ضعیف‌ترین حلقه در بین متحدان روسیه چه خواهد شد. تأثیر تضعیف روسیه بر قفقاز و آسیای میانه و نقشه‌های باکو و آنکارا برای دنیای ترک‌زبان موضوع مهم دیگری است که باید مدنظر باشد.

ادامه در صفحه ۱۰